

Woordenschat Herodotos pensum CE27



© Herman Nauta

Voorwoord

Χαίρετε μαθηταί!

Deze verzameling woorden uit het pensum voor het examen 2027 is bedoeld om je een voorsprong te geven door maatwerk¹. Je zult sneller kunnen vertalen als je minder woorden hoeft op te zoeken, efficiënter de gelezen teksten kunnen leren voor je SE en CE, eerder het antwoord op vragen kunnen vinden en daardóór zul je op het CE meer van de 180 minuten overhouden voor je proefvertaling. Bovendien kun je alleen woorden uit de context afleiden als je al een zekere woordenschat hébt.²

Deze verzameling helpt je om niet je kostbare energie en geheugenruimte te besteden aan woorden als τέττιξ ("cicade") of ῥίς ("neus") die maar één keer voorkomen tussen de ca. 4500 woorden van je examenjaar. Dit soort woorden die minder dan drie keer voorkomen kun jij dus maar beter opzoeken dan uit je hoofd leren. Kun je niet alle woorden vinden in het woordenboek van Eisma? Geen paniek, de examencommissie wéét dat en zal woorden die daar niet in staan weggeven, ook bij de behandelde teksten waar de vragen over gaan.³

Deze lijst bestaat uit de 159 **inhoudswoorden** die 3 keer of vaker voorkomen in het Herodotos pensum 2027. Inhoudswoorden noemen we de zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden en de werkwoorden.

Alle andere woordsoorten vegen we op één hoop die we **structuurwoorden** noemen. De echte structuurwoordenlijsten Grieks en Latijn vind je op www.stilus.nl/woorden, inclusief de links om ze online mee te overhoren. In deze lijst zijn wel de structuurwoorden opgenomen die in dit pensum 3 keer of vaker voorkomen.

Je kunt deze woordenlijst ook leren via [Quizlet](#) of [StudyGo](#). Let op: de eigennamen en stamtijden zijn niet hierin opgenomen.

Heel veel plezier met het beginpunt van de Europese geschiedenis(?)!

C.J.P. Koggel

cameronkoggel@gmail.com

¹ Veel dank aan uitgeverij Eisma voor de pensumspecifieke basiswoordenlijst.

² Deze woordenlijst dekt 24% van de 995 individuele woorden die in het examenpensum voorkomen en daarmee 81% van het volledige pensum.

³ Om je een idee te geven: op het Herodotos CE 2019 TV1 werden er 28 woordbetekenissen weggegeven bij de vragen over twee gelezen passages uit het pensum; de proefvertaling bestond uit 130 woorden waarvan er 29 betekenissen werden weggegeven.

Inhoudswoorden

Zelfstandig naamwoorden & eigennamen

1.	ἡ ἀλήθεια	waarheid
2.	ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός	man
3.	ὁ ἄνθρωπος	1. mens 2. man
4.	ἡ ἄρπαγή	roof, ontvoering
5.	ἡ ἀρχή	1. begin 2. heerschappij
6.	ἡ βασιλεία	koningschap, koninkrijk
7.	ὁ βασιλεύς, βασιλέως	koning
8.	ὁ βίος	leven
9.	ὁ βουκόλος	runderherder
10.	ἡ γυνή, γυναικός	vrouw
11.	τὸ δεῖπνον	maaltijd
12.	ὁ δελφίς, δελφῖνος	dolfijn
13.	ὁ δεσπότης	heerser, meester
14.	ἡ δίκη	1. recht 2. rechtspraak 3. straf
15.	τὸ ἔργον	werk, daad
16.	τὸ ἔτος, ἔτους	jaar
17.	ἡ εὐδαιμονία	geluk, welvaart
18.	ἡ ἡμέρα/ἡμέρη	dag
19.	ἡ θάλαττα/θάλασσα	zee
20.	ὁ/ἡ θεός	god/godin
21.	ἡ θεωρία	onderzoek, studie(reis)
22.	ἡ θυγάτηρ, θυγατρός	dochter
23.	ἡ θύρα/θύρη	deur
24.	τὸ ἱερόν	heiligdom, tempel
25.	τὸ κρέας (<i>mv. τὰ κρέα</i>)	vlees
26.	ὁ λόγος	woord
27.	ὁ μάγος	Medische priester, magiër
28.	τὸ μαντήϊον	1. orakelplaats 2. orakeluitspraak
29.	ὁ μείς, μηνός	maand
30.	ἡ μήτηρ, μητρός	moeder
31.	ἡ ναῦς, νεώς	schip
32.	ὁ νεανίας/νεανίης	jongeman
33.	ὁ νόμος	1. gewoonte 2. wet
34.	ὁ ξείνος/ξένος	1. vreemdeling 2. gast, vriend, bondgenoot
35.	ἡ ὁδός	weg
36.	τὰ οἰκία	huis

37.	ὁ ὄνειρος	droom
38.	τὸ ὄνομα, ὀνόματος	naam
39.	τὸ παιδίον	kind(je)
40.	ὁ παῖς, παιδός	1. kind 2. slaaf
41.	τὸ πρᾶγμα/πρῆγμα, -ατος	1. daad 2. zaak
42.	ἡ σκευή	kleding, uitrusting
43.	τὸ τέκνον	kind
44.	ἡ τελευτή	einde
45.	ἡ τύχη	lot
46.	ὁ χαλκός	brons, koper
47.	τὸ χρῆμα, χρήματος	1. (ev) zaak, ding 2. (mv) bezit, geld
48.	τὸ χρηστήριον	1. orakelplaats 2. orakelspreuk
49.	ὁ χρόνος	tijd
50.	ἡ ὥρα/ῶρη	seizoen, tijd van de dag
51.	ἡ Αἴγυπος	Egypte
52.	ὁ Ἄργος	Argos
53.	οἱ Ἀργεῖοι	Argeiers, inwoners van Argos, Grieken
54.	ὁ Ἀρίων, ονος	Arion
55.	ὁ Ἄρπαγος	Harpagos
56.	ἡ Ἀσίη	(Klein-)Azië
57.	ὁ Ἀστυάγης	Astyages
58.	ὁ Γύγης	Gyges
59.	οἱ Δελφοί	Delphi
60.	ἡ Ἑλλάς, Ἑλλάδος	Griekenland
61.	ὁ Ἑλλήν, Ἑλληνος	Griek
62.	ἡ Εὐρώπη	Europa
63.	ἡ Ἰώ, Ἰοῦς	Io
64.	ὁ Κανδαύλης	Kandaules
65.	ὁ Κόρινθος	Korinthe
66.	ὁ Κροῖσος	Kroisos
67.	ὁ Κῦρος	Kyros
68.	ὁ Λυδός	Lydiër
69.	οἱ Μῆδοι	Meden
70.	ὁ Περίανδρος	Periander
71.	ὁ Πέρσης, Πέρσεω	Pers
72.	ἡ Πυθία	Pythia
73.	αἱ Σάρδιες, Σαρδίων	Sardes
74.	ὁ Σόλων	Solon

75. ὁ Ταΐναρος	Tainaros
76. ὁ Τέλλος	Tellos
77. οἱ Φοῖνικες, Φοινίκων	Feniciërs

Bijvoeglijk naamwoorden

1. ἀγαθός	goed
2. Ἀθηναῖος	Grieks
3. αἵτιος + <i>gen.</i>	verantwoordelijk voor, schuldig aan
4. ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο	ander
5. ἀμφοτέροι	beide(n)
6. ἄνολβος	ongelukkig
7. ἄξιος + <i>gen.</i>	waard, waardig
8. ἅπας, ἅπαντος	= πᾶς, παντός 1. (ge)heel, ieder 2. (<i>mv</i>) alle(n)
9. βάρβαρος (οἱ) βάρβαροι	buitenlands, niet-Grieks (<i>spec.</i> Perzisch) buitenlanders (<i>spec. van de Perzen</i>)
10. γυμνός	naakt, onbedekt
11. δεύτερος	tweede
12. δυνατός	in staat, mogelijk
13. Ἑλληνικός	Grieks
14. ἕτερος	de een, de ander (<i>van twee</i>)
15. ἔτοιμος	1. gereed, klaar 2. bereid
16. εὐτυχής, εὐτυχοῦς	succesvol
17. κακός	slecht
18. καλός	mooi
19. Κορίνθιος	Korinthisch
20. λοιπός τὸ λοιπόν	overig, overgebleven in het vervolg, voortaan (<i>bijwoord</i>)
21. μακρός	lang
22. μέγας, μεγάλη, μέγα	groot
23. μικρός	klein
24. μόνος	alleen
25. ξένος/ξένος	buitenlands, vreemd
26. ὀλβιος	rijk, welvarend, gelukkig, gezegend
27. οὐδαμός	geen enkele
28. πᾶς, παντός	1. (ge)heel, ieder 2. (<i>mv</i>) alle(n)
29. (ὁ) πλούσιος	1. (<i>bijv.</i>) rijk 2. (<i>zelfst</i>) de rijke
30. πολύς, πολλή, πολύ	veel
31. πρῶτος	eerste

32. ταχύς, ταχεῖα, ταχύ snel
 33. χαλκοῦς bronzen, koperen

Werkwoorden

- | | |
|---|--|
| 1. ἄγω,
aor. ἤγαγον
ἄγε/ἄγετε | leiden, brengen
vooruit! (<i>gebiedende wijs</i>) |
| 2. ἀκούω + gen./acc.
aor. pass. ἠκούσθην
perf. ἀκήκοα
fut. ἄκούσομαι | horen, luisteren naar |
| 3. ἀμείβομαι | antwoorden |
| 4. ἀπαιτέω | vragen (om), opeisen |
| 5. ἀπηγέομαι | vertellen, uiteenzetten |
| 6. ἀποθνήσκω
aor. ἀπέθανον
fut. ἀποθανοῦμαι | sterven |
| 7. αποκτείνω
aor. ἀπέκτεινα | doden |
| 8. ἀπόλλυμαι
aor. ἀπώλόμην
perf. ἀπόλωλα
fut. ἀπολοῦμαι | omkomen, te gronde gaan |
| 9. ἀπόλλυμι
aor. ἀπώλεσα
perf. ἀπολώλεκα | 1. te gronde richten 2. verliezen |
| 10. ἀποπέμπω | terugsturen, wegsturen |
| 11. ἀρπάζω | grijpen, roven |
| 12. ἄρχω + gen. | 1. beginnen, de eerste zijn om te 2. heersen over |
| 13. ἀφικνέομαι
aor. ἀφικόμην
perf. ἀφῖγμαι | (aan)komen, bereiken |
| 14. βασιλεύω | koning zijn |
| 15. βουλευόμαι/βουλεύω | 1. beraadslagen 2. (aor.) besluiten |
| 16. βούλομαι
aor. ἐβουλήθην | willen |
| 17. γί(γ)νομαι
aor. ἐγενόμην
perf. γέγονα/γεγέννημαι | 1. geboren worden, ontstaan 2. worden, zijn 3. gebeuren |
| 18. δεῖ + inf./A.c.I.
aor. ἐδέησε(v)
δεῖ μοι + gen. | het is nodig dat/het moet...
ik heb (iets) nodig |
| 19. διαπέμπω | (in verschillende richtingen) sturen |
| 20. δίδωμι
aor. ἔδωκα | geven |
| 21. δοκέω | 1. (+ dat./inf.) (toe)schijnen 2. (+ A.c.I.) menen, denken |

	<i>aor.</i> ἔδοξα <i>fut.</i> δόξω δοκεῖ μοι	het schijnt met dat, ik besluit
22.	ἐθέλω <i>aor.</i> ἠθέλησα	willen
23.	ἐμί, <i>inf.</i> εἶναι	zijn
24.	εἶμι, <i>inf.</i> ἰέναι	gaan
25.	εἵρομαι	vragen
26.	εἰσέρχομαι	naar binnen gaan, overkomen
27.	ἐλπίζω	hopen, verwachten
28.	ἐντέλλομαι	opdragen, bevelen
29.	ἐξευρίσκω	uitvinden
30.	ἐπειρωτάω	(erbij) vragen
31.	ἐπίσταμαι	1. weten 2. (+ <i>inf.</i>) kunnen
32.	ἐπιτίθημι	plaatsen op, opleggen
33.	ἔρχομαι <i>aor.</i> ἦλθον <i>perf.</i> ἐλεύσομαι	gaan, komen
34.	εὕρισκω <i>aor.</i> ἤρουν <i>perf.</i> ἤρηνκα <i>fut.</i> εὕρήσω	vinden
35.	ἔχω <i>imperf.</i> εἶχον <i>aor.</i> ἔσχον	1. hebben 2. houden, <i>aor.</i> krijgen 3. (+ <i>inf.</i>) kunnen
36.	ἡδομαι	blij zijn, zich verheugen
37.	ἦκω	gekomen zijn, komen
38.	θάπτω	begraven
39.	θαρσέω	moed hebben, vol vertrouwen zijn
40.	θεάομαι	(met bewondering) bekijken, beschouwen
41.	θεσπίζω	voorspellen
42.	ἵσταμαι <i>aor.</i> ἔστην	gaan staan, blijven staan
43.	ἵστημι <i>aor.</i> ἔστησα	doen staan, neerzetten
44.	καλέω <i>perf.</i> κέκλημα <i>fut.</i> καλέω	1. roepen 2. (+ 2 <i>acc.</i>) noemen
45.	κελεύω	bevelen, verzoeken
46.	κρίνω <i>aor.</i> ἔκρινα	1. (onder)scheiden 2. (be)oordelen 3. (ver)kiezen
47.	λέγω <i>aor.</i> εἶπον/εἶπα <i>perf.</i> εἶρηκα <i>fut.</i> ἐρῶ/ἐρέω	zeggen
48.	μανθάνω <i>aor.</i> ἔμαθον	leren kennen, begrijpen, vernemen

49. μέλλω + <i>inf.</i>	zullen, op het punt staan
50. νομίζω	1. menen 2. (+ 2 <i>acc.</i>) beschouwen als, vinden
51. οἶδα (<i>perf.</i>)	1. weten, kennen 2. (+ <i>inf.</i>) kunnen
52. ὁράω <i>impf.</i> ἑώρων <i>aor.</i> εἶδον <i>perf.</i> ἑώρακα <i>fut.</i> ὄψομαι	zien
53. παραδίδωμι	overhandigen
54. παραλαμβάνω	overnemen
55. πάρεστι(ν)	het is mogelijk, het is geoorloofd
56. παρέχει (<i>onpers.</i>)	het is mogelijk
57. παρέχω <i>aor.</i> παρέσχον	verschaffen, bieden, geven
58. πείθω	overtuigen, overreden
59. πέμπω	sturen, zenden
60. περιίμι	(nog) in leven zijn
61. ποιέω	1. doen 2. maken 3. (+ 2 <i>acc.</i>) iemand iets aandoen, maken tot overtreffen
62. προέχω + <i>gen.</i>	voorzetten, voorleggen
63. προτίθημι	1. informeren, vragen 2. vernemen
64. πυνθάνομαι <i>aor.</i> ἐπυθόμην <i>fut.</i> πεύσομαι	
65. σκοπέω	bekijken, letten op
66. στρατεύω	een veldtocht ondernemen, optrekken
67. τελευτάω	1. eindigen 2. sterven
68. τίθημι <i>aor.</i> ἔθηκα	1. plaatsen, (neer)zetten, (neer)leggen 2. (+ 2 <i>acc.</i>) maken tot
69. τυγχάνω <i>aor.</i> ἔτυχον	1. (+ <i>ptc.</i>) toevallig ... 2. (+ <i>gen.</i>) krijgen, treffen
70. φαίνομαι <i>aor.</i> ἐφάνην <i>perf.</i> πέφηνα <i>fut.</i> φανοῦμαι/φανήσομαι	1. verschijnen 2. (+ <i>inf.</i>) schijnen te 3. (+ <i>ptc.</i>) blijken te
71. φαίνω <i>aor.</i> ἔφηνα	tonen, laten zien
72. φέρω <i>aor.</i> ἤνεγκον/ἤνεικα <i>fut.</i> οἴσω	1. dragen, brengen 2. verdragen
73. φημί	zeggen
74. χράω	een orakel geven, antwoorden
75. χρή + <i>inf./A.c.I.</i>	het is nodig, het moet
76. χωρέω	1. gaan 2. wijken

Structuurwoorden

Bijwoorden

- | | |
|---|--|
| 1. ἄμα/ἄμ' | 1. (bijw.) tegelijk 2. (+ <i>dat.</i>) samen met |
| 2. ἄν/κε/κεν + <i>coni.</i>
ἄν/κε/κεν + <i>ind.</i>
ἄν/κε/κεν + <i>opt.</i> | 3. (+ <i>ptc.</i>) terwijl, zodra als
<i>futuralis/generalis/iterativus</i>
<i>irrealis</i>
<i>potentialis</i> |
| 3. αὐτίκα | meteen, terstond |
| 4. ἐντεῦθεν | daarvandaan, vandaar |
| 5. ἔτι | nog |
| 6. εὖ | goed |
| 7. μάλα | erg, zeer |
| 8. μᾶλλον | meer |
| 9. μέγας | zeer |
| 10. νῦν | nu |
| 11. ὁμοίως | gelijkelijk, op dezelfde manier |
| 12. οὐ/οὐκ/οὐχ/οὐχί | niet |
| 13. οὔ | waar (<i>betrekk. vnw.</i>) |
| 14. οὕτω(ς) | zo, op die manier |
| 15. πάντως | geheel en al, volkomen |
| 16. πρίν | 1. (<i>bijw.</i>) tevoren, eerder 2. (<i>voegw.</i>) voordat |
| 17. πώς | op de een of andere manier, enigszins |
| 18. τότε | dan, toen |

Voornaamwoorden

- | | |
|----------------------------------|--|
| 1. ἐγώ | ik |
| 2. ἐμός, -ή, -όν | mijn, van mij |
| 3. σύ | jij/u |
| 4. σός, σή, σόν | jouw/uw, van jou/u |
| 5. σφεῖς | zij (<i>mv.</i>) |
| 6. ἡμεῖς | wij, ons |
| 7. ὑμεῖς | jullie |
| 8. μιν | hem, haar |
| 9. αὐτός | zelf (<i>als het congrueert</i>) |
| 10. αὐτόν | hem (<i>als het niet congrueert, niet in nom.</i>) |
| 11. ἐαυτόν, ἐαυτήν, ἐαυτό | zichzelf (<i>acc. ev.</i>) |
| 12. ἐαυτοῦ | van zichzelf, zijn eigen (<i>gen. ev. mnl.</i>) |
| 13. ἕκαστος | ieder (afzonderlijk) |
| 14. οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν | 1. niemand, niets (<i>zelfst.</i>) 2. geen enkel(e) (<i>bijv.</i>) |
| 15. τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε | zodanig, dergelijk |
| 16. τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο | dergelijk, zodanig, zo'n |
| 17. οἷος | zo(danig) als, hoe, wat voor een |
| 18. ὅς, ἥ, ὅ | die/dat, wie/wat (<i>betr. vnw.</i>) |
| 19. ὅστις, ἥτις, ὅ τι | 1. (iemand) die, wie ook maar 2. wie, welke (<i>afh. vraag</i>) |
| 20. τί...; | 1. wat? 2. waarom? |
| 21. τι (<i>zonder accent</i>) | 1. iets 2. een of ander |
| 22. τίς, τίνος...; | 1. wie, wat? (<i>zelfst.</i>) 2. welk(e)? (<i>bijv.</i>) |
| 23. τις (<i>zonder accent</i>) | 1. iemand (<i>zelfst.</i>) 2. een of ander(e) (<i>bijv.</i>) |

10. ὅδε, ἥδε, τόδε
11. οὗτος, αὕτη, τοῦτο
12. ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο

- deze/dit
1. deze/dit, die/dat 2. hij, zij, het
 1. die/dat 2. hij/zij/het (daar)

Voorzetsels

1. ἀπό, ἀπ', ἀφ'
1. + *gen.* vanaf, uit
2. + *gen.* vanaf, sinds
2. διά, δι'
1. + *gen.* door (...heen)
2. + *acc.* door (middel van), wegens
+ *acc.* naar, binnen, tot
3. εἰς/ἐς
1. + *gen.* uit, van
4. ἐκ/ἐξ
2. + *gen.* op grond van
+ *dat.* in, bij, op
+ *gen.* ter wille van, wegens, om
5. ἐν
1. + *gen.* op
6. ἔνεκα
2. + *dat.* aan, bij
7. ἐπί, ἐπ', ἐφ'
3. + *acc.* op...af, naar
1. + *gen.* vanaf...naar beneden
2. + *acc.* volgens
3. + *acc.* verspreid over
8. κατά, κατ', καθ'
1. + *gen.* (samen) met
2. + *dat.* te midden van
3. + *acc.* na
9. μετά, μετ', μεθ'
1. + *gen.* van (de kant van)
2. + *dat.* bij, naast
3. + *acc.* naar, langs, tegen
10. παρά, παρ'
1. + *gen.* om, over
2. + *dat.* om(...heen), over
3. + *acc.* rondom, met betrekking tot
11. περί
1. + *gen.* van de kant van, (*bij passiva*) door
2. + *dat.* bij
3. + *acc.* naar, tegen
+ *dat.* met, in gezelschap van, met behulp van
12. πρὸς
1. + *gen.* door (toedoen van), ten gevolge van
2. + *dat.* onder, aan de voet van
3. + *acc.* onder
13. σύν
1. + *gen.* door (toedoen van), ten gevolge van
14. ὑπό, ὑπ', ὑφ'
2. + *dat.* onder, aan de voet van
3. + *acc.* onder

Voegwoorden

1. ἀλλά, ἀλλ'
maar
2. γάρ
want, immers, namelijk
3. δέ, δ'
1. en 2. maar
= εἰ + ἄν
4. ἐάν
als
5. εἰ
1. toen, nadat 2. aangezien, nu
6. ἐπεὶ
1. of 2. dan (*na comparativus*)
7. ἢ
of ... of
8. ἢ ... ἢ
opdat, om te
9. ἵνα
1. en 2. ook 3. zelfs
10. καί

11. μη + *coni.*
μη + *opt.*
12. μηδέ
13. μήτε ... μήτε
14. ὅπως + *coni./opt.*
15. ὅτι
16. οὐδέ
17. οὐτε
18. ὥς

ὥς + *coni./opt.*

ὥς + *ptc.*

ὥς + *ptc.fut.*

ὥς + *superl.*

19. ὥστε + *pers.vorm*
ὥστε + *A.c.I./inf.*

1. niet 2. opdat niet
1. opdat niet 2. dat
1. en niet (*bij μή . . . μηδέ*) 2. ook niet, zelfs niet
noch ... noch
- opdat, om te, hoe
1. dat 2. omdat
1. en niet 2. maar niet 3. ook niet 4. zelfs niet
en niet
1. (zo)als (*voorafgegaan door οὕτως*)
2. dat (*na werkwoord van 'zeggen'*)
3. toen, nadat, wanneer
4. hoe (*in uitroep*)
- opdat, om te
- omdat
- (met de bedoeling) om te
- zo ... mogelijk
1. zodat 2. zodoende, dus
- zodat

Diversen

1. γε
 2. δέ, δ'
 3. δή
 4. μέν
 5. ό, ή, τό
 6. οὖν
 7. πέρ
 8. ... τε
 9. ὦ
 10. εἷς, μία, ἓν
 11. δύο, δύο
 12. δέκα
 13. ἐβδομήκοντα
1. geeft nadruk aan een woordgroep 2. tenminste
 1. en 2. maar 3. meestal niet vertalen
dan
 - er volgt nog een δέ
 1. die, dat 2. hij/zij 3. de, het
 1. dan, nu (*als verhaal verder gaat*) 2. dus (*in conclusie*)
juist, precies
 - en ...
 - o! (*vocativus*)
 - één (1)
 - twee (2)
 - tien (10)
 - zeventig (70)